

ARTA ACTORULUI ÎN TEATRUL LIRIC*

1. Ce determină atitudinea interpretului de teatru liric : textul muzical sau textul dramatic ? În ce măsură interpretul de teatru liric trebuie și poate să fie interpret de teatru propriu-zis ?

2. Credeți că există o incompatibilitate între lumea sentimentelor, caracterelor, ideilor, din opera clasică, și modalitățile moderne de expresie scenică ? Este opera un „muzeu sonor“ ?

3. Ce căi de informare asupra mișcării mondiale de teatru liric vă sint accesibile ? Vă îmbogățesc ele orizontul artistic ?

4. Credeți că noile generații de cîntăreți și dansatori sint pregătite să facă față exigențelor teatrului liric contemporan ?

PETRE CODREANU

critic muzical, directorul
Operei Române, București:

„Obiectul de muzeu
este mesajul unei epoci“

1. În aflarea răspunsului cît mai apropiat de adevăr trebuie să plecăm de la specificitatea teatrului liric. Opera nu este doar muzică (deci nu poate fi concert costumat), nu este, de asemenea, doar teatru (deci nu poate acorda ritmul de desfășurare, gradare ș.c.l. cu cel al spectacolului dramatic), ci operă, adică un gen complex (se poate spune, fără exagerare, complet), în care muzica, drama, arhitectura, plastica, miș-

* Partea I a anchetei, în „Teatrul“, nr. 7/1975.

carca (în multiplele ei ipoteze) își dau mină. Atitudinea interpretului de teatru liric este determinată, mai cu seamă, de drama muzicală (care, atunci cînd este bine concepută, nu contravine textului literar, ci îl potențează, dîndu-i dimensiuni psihologice mai adînci, nuanțate și, desigur, inefabile). În ce privește întrebarea finală: dacă un cîntăreț de operă poate fi și concertist, de ce nu ar fi și actor (în orice caz, este obligat de specificul artei pe care o slujește) ?

2. Așa cum nu există incompatibilitate între o carte scrisă în urmă cu veacuri și mijloacele poligrafice moderne, la fel, între opera clasică și modalitățile de spectacol actuale nu-și au locul discordanțele. Sentimentele, caracterele, acțiunile și, mai cu seamă, semnificațiile lucrărilor valoroase ale trecutului sînt permanente; interpretul (dirijor, regizor, cîntăreț) dezghioacă fructul dens al operei, tînzînd la esență — iar acestea, indiferent de „ambalaj“, trebuie să-și păstreze nealterate sevele. Sigur că nu ne mișcă persoana și tribulațiile Contelui de Luna din hulitul (uneori și cam teribilist) *Trubadur* verdian, ci, dincolo de ele (sau dincoace, mai aproape de noi), trăsături omenesti (pozitive sau nu), ca simțul onoarei, înflăcărea, cutezanța, perseverența, îndoiala, lășitatea, răzbunarea, eroismul, rapacitatea și multe altele. Atunci cînd asemenea croi, în contextul operei, au dominante luminoase, afirmative, pe linia marilor valori etice, evident că discuția despre incompatibilitate nu-și mai are rostul. Chestiunea cu „muzeul“ e ceva mai complicată. Tot ce aparține culturii (ori civilizației) trecutului poate fi taxat, în grabă (și, nu vîd de ce, peiorativ), drept obiect (fapt, fenomen etc) de „muzeu“. Să nu echivalăm muzeul cu sediul faptelor spirituale moarte, cu secțiunea rebuturi a istoriei culturii. Obiectul de muzeu, în adevăratul și bunul înțeles al cuvîntului (deci și opera), este mesajul unei epoci către și pentru posteritate, de cele mai multe ori o etapă necesară și valoroasă, a cărei cunoaștere (științifică sau artistică) este indispensabilă. Privim înapoi ca să cunoaștem mai bine trecutul, să înțelegem mai profund prezentul și ca să întrezărim mai limpede viitorul. Accentul malițios al întrebării se justifică numai în măsura (nu rareori însemnată) în care prezentarea vechilor opere plătește un tribut greu (apărat cu înfocare de unii) manierismului și convenționalismului. Dar, de aici pînă la „modernizările“ forțate și deseori rizibile, este cale lungă: opera de artă (deci și spectacolul liric) trebuie să aibă unitate de stil; nu e voie, de aceea, să îmbraci în costume din 1975 oameni care gîndesc și acționează (nu puteau altfel) ca în epoca lui Rossini, nu poți accepta muzica lui Donizetti în ambianțe nepotrivite, din care nu lipsesc motocicletă ori televizorul. Cu alte cuvinte, trebuie și aici măsură. Un alt aspect al problemei poate fi cel legat de contradicția dintre concepția contemporană

(în filosofie, artă) și desuetudinea viorbei cîntate în stilul vechi, generat de alte condiții istorice, sociale și artistice. Fiecare epocă își are ansamblul său de modalități, prin care transmite mesajul ideatic, și aici discuția este nu numai, necesarmente, mai nuanțată, ci și mai spinoasă.

3. Lectura presei străine (limitată de cunoașterea unui număr restrîns de limbi), călătoriile în care fiecare zi se încheie cu vizionarea unui spectacol (sau audierea unui concert), partiturile, discurile, filmele, turneele unor trupe sau soliști la noi. A aplica la noi ce este în vogă în altă parte presupune spirit critic și selectiv, sentimentul compatibilității cu ceea ce ne este propriu, necesar și nedăunător; altminteri, ne poate fi înhibată sau doar alterată personalitatea. 4. Din ce în ce mai bine, dar niciodată la nivelul cerințelor, care se modifică ascendent, într-un ritm ceva mai accelerat decît se modifică de regulă concepțiile pedagogiei artistice.

MAGDALENA CONONOVICI

solistă, Opera Română,
București:

„Limbajul etern al
sufletului“

1. a) Nu vîd de ce componentele unui eintec — text și muzică — s-ar exclude una pe cealaltă. Dimpotrivă, se completează și se